

IDŐSEBB PLINIUS

TERMÉSZETRAJZ

(XXXIII–XXXVII.)

Az ásványokról és a művészetekről

ENCIKLOPÉDIA KIADÓ
BUDAPEST, 2001

	caput	§
Liber XXXIII		
METALLORUM NATURAE	<I.	1-3>
DE AURO	II-XXV.	4-85
Quae prima commendatio eius	III.	6-7
De anulorum aureorum origine	IV.	8-13
De modo auri apud antiquos	V.	4-16
De equestri ordine. De iure anulorum aureorum	VI-IX.	17-36
De decuriis iudicum	VII.	29-31
Quotiens nomen equestris ordinis mutatum	IX.	35-36
De donis militaribus aureis et argenteis	X.	37
Quando primum corona aurea data	XI.	38
De reliquo usu auri feminarum	XII.	39-41
De nummo aureo. Quando primum signatum aes, argentum, aurum. Antequam ea signarentur, quis mos in aere. Quae maxima pecunia primi census. Quotiens et quibus temporibus aucta sit aeris aut nummi signati aestimatio	XIII.	42-47
De cupiditate auri	XIV.	48-50
Qui plurimum auri et argenti possederint	XV.	51-52
Quando primum argenti apparatus in harena, quando in scaena	XVI.	53-54
Quibus temporibus plurimum in aerario populi Ro- mani auri et argenti fuerint	XVII.	55-56
Quando primum lacunaria inaurata	XVIII.	57
Quibus de causis praecipua auctoritas auro	XIX.	58-63
Ratio inaurandi	XX.	64-65
De inueniendo auro	XXI.	66-78
De auripigmento	XXII.	79
De electro	XXIII.	80-81
Primae aureae statuae	XXIV.	82-83
Medicinae ex auro VIII.	XXV.	84-85
DE CHRYSOCOLLA	XXVI-XXIX.	86-93
Ratio eius in picturis	XXVII.	89-91
Medicinae ex chrysocollo VII	XXVIII.	92

fejezet §

XXXIII. könyv

A FÉMEK TERMÉSZETE	<I.	1–3.>
AZ ARANY	II–XXV.	4–85.
Mi volt értékének első megnyilvánulása?	III.	6–7.
Az aranygyűrűk eredete	IV.	8–13.
Az arany mennyisége a régieknél	V.	14–16.
A lovagrend. Az aranygyűrűk viselésének joga	VI–IX.	17–36.
A bírák decuriái	VII.	29–31.
Hányszor változott meg a lovagrend neve?	IX.	35–36.
Arany és ezüst katonai adományok	X.	37.
Mikor adtak először aranykoszorút?	XI.	38.
Az arany más felhasználása, használata az asszonyoknál	XII.	39–41.
Az aranypénz. Mikor vertek először réz-, ezüst- és aranyérmét? Az éremkészítés előtt hogyan használták a rezet? Mi volt az első vagyonbecslés legmagasabb pénzüssége? Hányszor és mikor növelték a réz vagy az érme értékét?	XIII.	42–47.
Az aranyéhség	XIV.	48–50.
Kinek volt a legtöbb aranya és ezüstje?	XV.	51–52.
Mikor volt először ezüstszerelés a küzdőtéren, mikor a színpadon?	XVI.	53–54.
Mely időszakban volt a római nép kincstárában a legtöbb arany és ezüst?	XVII.	55–56.
Mikor aranyozták először a kazettás mennyezetet?	XVIII.	57.
Mi okból volt az arannak különös tekintélye?	XIX.	58–63.
Az aranyozás eljárása	XX.	64–65.
Az arany fellelése	XXI.	66–78.
Az aranypigment	XXII.	79.
Az electrum	XXIII.	80–81.
Az első aranszobrok	XXIV.	82–83.
8 gyógyszer aranyból	XXV.	84–85.
A KRIZOKOLLA	XXVI–XXIX.	86–93.
Felhasználása a festészetben	XXVII.	89–91.
7 gyógyszer krizokollából	XXVIII.	92.

De aurificum chrysocolle siue santerna	XXIX.	93
Mirabilia naturae glutinandis inter se et perficiendis metallicis rebus	XXX.	94
De argento	XXXI.	95-98
De argento uiuo	XXXII.	99-100
De stimi siue stibi siue alabastro siue larbasi siue platyophthalmo	XXXIII.	101
Medicinae ex eo VII	XXXIV.	102-104
De scoria argenti. Medicinae ex ea VI. De spuma argenti. Medicinae ex ea VII	XXXV.	105-110
DE MINIO	XXXVI-XLI.	111-124
Quam religiosum apud antiquos fuerit	XXXVI.	111-112
De inuentione eius et origine	XXXVII.	113-114
De cinnabari. Ratio eius in picturis et medicina	XXXVIII-XXXIX.	115-117
Genera minii. Ratio eius in picturis	XL.	118-122
De hydrargyro. Medicina ex minio	XLI.	123-124
De argento inaurando	XLII.	125
De coticulis aurariis	XLIII.	126
ARGENTI GENERA ET EXPERIMENTA	XLIV-XLV.	127-158
De speculis	XLV.	128-130
De Aegyptio argento	XLVI.	131-132
De inmodica pecunia. Quorum maximae opes fuerint	XLVII.	133-137
Quando primum populus Romanus stipem sparserserit	XLVIII.	138
De luxuria in uasis argenteis	XLIX.	139-140
Frugalitatis antiquae in argento exempla	L.	141-143
Quando primum lectis argentum additum	LI.	144
Quando lances inmodicae factae. Quando repositoriis argentum additum. Quando tympana facta	LII.	145-146
Inmodica argenti pretia	LIII.	147-150
De statu argenteis	LIV.	151-153
Nobilitates operum et artificum in argento	LV.	154-158
De sile. Qui primi sile pinxerint et qua ratione	LVI.	158-160
De caeruleo. Medicinae ex eo II	VII-LVIII.	161-164

Summa: Medicinae et historiae et obseruationes CCLXXXVIII

Ex auctoribus:

Domitiano Caesare. Iunio Gracchano. L. Pisone. M. Varrone. Coruino. Pomponio Attico. Licinio Caluo. Cornelio Nepote. Muciano. Boccho. Fetiale. Fenestella. Valerio Maximo. Iulio Basso qui de medicina Graece scripsit. Sextio Nigro, qui item.

Az aranyművesek krizokollája vagy aranyenyve	XXIX.	93.
A természet csodái az összeragasztásban és a fémtár- gyak megmunkálásában	XXX.	94.
Az ezüst	XXXI.	95–98.
A higany	XXXII.	99–100.
A stimi, vagy stibi, vagy alabastrum, vagy larbasis, vagy platyophthalmus	XXXIII.	101.
7 belőlük készült gyógyszer	XXXIV.	102–104.
Az ezüstsalak. 6 belőle készült gyógyszer. Az ezüst- hab. 7 belőle készült gyógyszer	XXXV.	105–110.
A CINÓBER	XXXVI–XLI.	111–124.
Kultikus szerepe a régiéknél	XXXVI.	111–112.
Felfedezése és eredete	XXXVII.	113–114.
A sárkányvér. Felhasználása a festészetben és a gyógyá- szatban	XXXVIII–XXXIX.	115–117.
A cinóber fajtái. Felhasználása a festészetben	XL.	118–122.
A hydrargyus. Gyógyszer cinóberből	XLI.	123–124.
Az ezüst aranyozása	XLII.	125.
Az arany próbakövei	XLIII.	126.
AZ EZÜST FAJTÁI ÉS PRÓBÁI	XLIV–XLV.	127–158.
A tükrök	XLV.	128–130.
Az egyiptomi ezüst	XLVI.	131–132.
A mértéktelen vagyon. Kiknek volt a legnagyobb gaz- dagsága?	XLVII.	133–137.
Mikor ajánlott fel először a római nép pénzadományt?	XLVIII.	138.
A fényűző ezüstedények	XLIX.	139–140.
A régiék mértéktartásának példái az ezüst terén	L.	141–143.
Mikor díszítették először a fekvőhelyeket ezüsttel?	LI.	144.
Mikor készítettek mértéktelenül nagy tálakat? Mikor díszítették a tálalókat ezüsttel? Mikor készítettek kerek tálakat?	LII.	145–146.
Az ezüstmű mértéktelen árai	LIII.	147–150.
Az ezüstsobrok	LIV.	151–153.
Az ezüstművesség kiváló művei és mesterei	LV.	154–158.
Az okker. Kik festettek először okkerrel és milyen el- járással?	LVI.	158–160.
A kék festék. 2 belőle készült gyógyszer	LVII–LVIII.	161–164.

Összesen: 288 gyógyszer, történet és megfigyelés

Római szerzők:

Domitianus császár, Iunius Gracchanus, L. Piso, M. Varro, Corvinus, Pomponius Atticus, Licinius Calvus, Cornelius Nepos, Mucianus, Bocchus, Fetialis, Fene-stella, Valerius Maximus, Iulius Bassus, aki a gyógyászatról görögül írt, Sextius Niger, aki ugyancsak.

Externis:

Theophrasto. Democrito. Iuba. Timaeo historico. Qui de medicina metallica scripserunt: Heraclide. Andrea. Diagoras. Botrye. Archedemo. Dionysio. Aristogene. Democle. Mneside. Attalo medico. Xenocrate item. Theomnesto. Nymphodoro. Iolla. Apollodoro. Pasitele qui mirabilia opera scripsit. Antigono, qui de toreutice scripsit. Menaechmo qui item.

Liber XXXIV

AERIS METALLA	I-XXXVIII.	1-137
Genera aeris	II-V.	2-10
Quae Corinthia	III.	5-8
Quae Deliaea	IV.	9
Quae Aeginetica	V.	10
De candelabris	VI.	11-12
De templorum ornamentis ex aere	VII.	13
De tricliniis aeratis	VIII.	14
Quod primum dei simulacrum Romae ex aere factum.		
De origine statuarum et honore	IX.	15-17
Statuarum genera et figurae. Antiquas statuas togatas sine tunicis fuisse	X.	18-19
Quae primae statuae Romae. Quibus primum publice positae, quibus primum in columna, quando rostra	XI.	20-25
Quibus externis Romae publice positae	XII.	26-27
Quibus Romae mulieribus in publico positae. Quae prima Romae statua equestris publice posita	XIII.	28-29
Quando omnes priuatim positae statuae ex publico sublatae	XIV.	30-31
Quae prima ab externis publice posita	XV.	32
Fuisse antiquitus et in Italia statuarios	XVI.	33-35
De pretiis signorum inmodicis	XVII.	36-38
De colossis in urbe celeberrimis	XVIII.	39-48
Nobilitates ex aere operum et artificum CCCLXVI	XIX.	49-93
Differentiae aeris et mixturae. De pyropo. De Campano aere	XX.	94-98
De servando aere	XXI.	99
De cadmia	XXII.	100-104
Med. ex ea XV	XXIII.	105-106
Aeris usti effectus in medicina X	XXIV.	107-108

Külföldi szerzők:

Theophrastus, Democritus, Iuba, Timaeus, a történetíró. A fémgyógyászatról írtak: Heraclides, Andreas, Diagoras, Botrys, Archedemus, Dionysius, Aristogenes, Democles, Mnesides, az orvos Attalus valamint Xenocrates, Theomnestus, Nymphodorus, Iollas, Apollodorus, Pasiteles, aki a csodálatos művekről írt, Antigonus, aki a fémművességről írt. Menaechmus, aki ugyancsak.

XXXIV. könyv

A RÉZFÉMEK	I–XXXVIII.	1–137.
A réz fajtái	II–V.	2–10.
A corinthusi bronz	III.	5–8.
A delusi bronz	IV.	9.
Az aeginai bronz	V.	10.
A kandeláberek	VI.	11.
A templomok bronzdíszei	VII.	13.
A bronzsal díszített étkezőkerevetek	VIII.	14.
Melyik istenszobor készült először bronzból Rómában?	IX.	15–17.
A szobrok eredete és a velük kifejezett megbecsülés	IX.	15–17.
A szobrok fajtái és formái. A régi szobrok togát viseltek tunica nélkül	X.	18–19.
Melyek voltak az első szobrok Rómában? Kiknek állítottak szobrot először közkölségen, kiknek először oszlopon és mikori a szónoki emelvény?	XI.	20–25.
Kik azok az idegenek, akiknek Rómában közkölségen szobrot állítottak?	XII.	26–27.
Kik azok a nők, akiknek Rómában közkölségen szobrot állítottak? Melyik volt Rómában az első lovas szobor, melyet közkölségen állítottak?	XIII.	28–29.
Mikor távolították el a közterekről az összes magánkölségen állított szobrot?	XIV.	30–31.
Melyik az első szobor, melyet idegenek közkölségen állítottak?	XV.	32.
Itáliában is már régóta dolgoztak szobrászok	XVI.	33–35.
A szobrok túlságosan magas áráról	XVII.	36–38.
Róma leghíresebb kolosszusai	XVIII.	39–48.
366 bronzból készült híres mű és mestereik	XIX.	49–93.
A réz és ötvözeteinek különféle fajtái. A pyropus.		
A campaniai bronz	XX.	94–98.
A bronz megóvása	XXI.	99.
A cadmea	XXII.	100–104.
15 cadmeából készült gyógyszer	XXIII.	105–106.
A megpörkölt réz tízféle hatása a gyógyászatban	XXIV.	107–108.

De scoria aeris. De flore aeris, squama aeris, stomomate aeris. Med. ex iis XLVII	XXV.	108–109
Aerugo. Med. ex ea XVIII	XXVI.	110–113
Hieracium	XXVII.	114–115
Scolex aeris. Med. ex eo XVIII	XXVIII.	116
De chalcitide. Med. ex ea VII. Psoricon	XXIX.	117–119
Sori. Med. ex eo III	XXX.	120
Misy. Med. ex eo XIII	XXXI.	121–122
Chalcanthum siue atramentum sutorium. Med. ex eo XVII	XXXII.	123–127
Pompholyx. Spodium. Med. ex iis VI	XXXIII–XXXIV.	128–132
Antispodi gen. XV	XXXV.	133
Smegma	XXXVI.	134
De diphryge	XXXVII.	135–136
De triente Seruilio	XXXVIII.	137
DE FERRARIIS METALLIS	XXXIX–XLVI.	138–155
Simulacra ex ferro. Caelaturae ex ferro	XL.	140–141
Differentiae ferri. Ferri temperatura	XLI.	142–146
De ferro quod uiuum appellant	XLII.	147–148
Robiginis remedia	XLIII.	149–150
Med. ex ferro VII	XLIV.	151
Med. ex robigine XIII	XLV.	152–153
Med. ex squama ferri XVII. Hygremplastrum	XLVI.	154–155
DE PLUMBI METALLIS	XLVII–LVI.	156–178
De plumbo albo	XLVII.	156–159
De argentario. De stagno	XLVIII.	160–163
De plumbo nigro	XLIX.	164–165
Med. ex plumbo XV	L.	166–170
Med. ex scoria plumbi XV	LI.	171
Spodium ex plumbo	LII.	172
De molybdaena. Med. ex ea V	LIII.	173–174
Psimythium siue cerussa. Med. ex ea VI	LIV.	175–176
Sandaraca. Med. ex ea XI	LV.	177
Arrhenicum	LVI.	178

Summa: Medicinae CCLVIII. Ex iis ad canis morsus, ad caput, alopecias, oculos XXV, aures, nares, oris uitia, lepras, gingiuas, dentes, uuam, pituitam, fauces, tonsillas, anginam, tussim, uomitiones, pectus, stomachum, suspiria, lateris dolores, splenem, uentrem, tenesmum, dysenteriam, sedem, uerenda, sanguinem sistendum, podagras, hydropicos, ulcera, uolnera XXVI, suppurata, ossa, paronychia, ignem sacrum, haemorrhoidas, fistulas, callum, pusulas, scabiem, cicatrices, infantes, muliebria uitia, psilotrum, uenerem inhibendam, ad uocem, contra lymphationes.

A rézsalak. A rézvirág, a rézpikkely, a rézstomoma.	
47 belőlük készült gyógyszer	XXV. 108–109.
A rézrozsa. 18 belőle készült gyógyszer	XXVI. 110–113.
A hieracium	XXVII. 114–115.
A réz-scolex. 18 belőle készült gyógyszer	XXVIII. 116.
A chalcitis. 7 belőle készült gyógyszer. A psoricon	XXIX. 117–119.
A sori. 3 belőle készült gyógyszer	XXX. 120.
A misy. 13 belőle készült gyógyszer	XXXI. 121–122.
A chalcanthum, avagy a bőrfeketítő festék. 17 belőle készült gyógyszer	XXXII. 123–127.
A pompholyx. A spodos. 6 belőlük készült gyógyszer	XXXIII–XXIV. 128–132.
Az antisporos 15 fajtája	XXXV. 133.
A smegma	XXXVI. 134.
A diphryges	XXXVII. 135–136.
A Serviliusok triense	XXXVIII. 137.
A VASFÉMEK	XXXIX–XLVI. 138–155.
Vasszobrok. Vésett vasmunkák	XL. 140–141.
A vas különféle fajtái. A vas előállítása	XLI. 142–146.
Az ún. élő vas	XLII. 147–148.
A rozsa ellenszerei	XLIII. 149–150.
7 vasból készült gyógyszer	XLIV. 151.
14 rozsdából készült gyógyszer	XLV. 152–153.
17 vaspikkelyből készült gyógyszer. A nedves tapasz	XLVI. 154–155.
AZ ÓLOMFÉMEK	XLVII–LVI. 156–178.
A fehér ólom	XLVII. 156–159.
Az argentarium. A stagnum	XLVIII. 160–163.
A fekete ólom	XLIX. 164–165.
15 ólomból készült gyógyszer	L. 166–170.
15 ólomsalakból készült gyógyszer	LI. 171.
Az ólomhamu	LII. 172.
A molybdaena. 5 belőle készült gyógyszer	LIII. 173–174.
A psimythium, avagy ólomfehér. 6 belőle készült gyógyszer	LIV. 175–176.
A sandaraca. 11 belőle készült gyógyszer	LV. 177.
Az arrhenicum	LVI. 178.

Összesen: 258 gyógyszer. Ebből kutyaharapásra, fejre, hajhullásra, szemre 25, fülre, orra, szájbetegségekre, bélpoklosságra, fogínyre, fogakra, nyelvcsapra, váladékozásra, torokra, mandulára, torokgyulladásra, köhögésre, hányásra, mellkasra, gyomorra, fulladásra, oldalfájdalmakra, lépre, hasra, szorulásra, vérhasra, székletre, szeméremtestre, vérzés csillapítására, lábköszvényekre, vízkórságra, fekélyekre, sebekre 26, gennyesedésekre, csontokra, körömágy-gyulladásra, orbáncra, aranyérré, sipolyokra, bőrkeményedésekre, bőrgennyhólyagcsákra, rühre, sebhelyekre, csecsemőbetegségekre, női betegségekre, szőrtelenítőnek, nemi vágy megfékezésére, hangra, tébolyodottságra.

Summa: res et historiae et obseruationes DCCCCXV

Ex auctoribus:

L. Pisone. Antiate. Verrio. M. Varrone. Cornelio Nepote. Messala Rufo. Marso poeta. Boccho. Iulio Basso qui de medicina Graece scripsit. Sextio Nigro qui item. Fabio Vestale.

Externis:

Democrito. Metrodoro Scepsio. Menaechmo qui de toreutice scripsit. Xenocrate qui item. Antigono qui item. Duride qui item. Heliodoro qui Atheniensium anathemata scripsit. Pasitele qui mirabilia opera scripsit. Timaeo. Qui de medicina metallica scripserunt: Nymphodoro. Iolla. Apollodoro. Andrea. Heraclide. Diagora. Botrye. Archedemo. Dionysio. Aristogene. Democle. Mneside. Xenocrate Zenonis. Theomnesto.

Liber XXXV

Honos picturae	I.	1–3
Honos imaginum	II.	4–11
Quando primum clipei imaginum instituti.		
Quando primum in publico positi	III.	12
Quando in domibus	IV.	13–14
De picturae initiis. De monochromatis picturis. De primis pictoribus	V.	15–16
Antiquitas picturarum in Italia	VI.	17–18
De pictoribus Romanis. Quando primum dignitas picturae et quibus ex causis Romae. Qui uictorias suas pictas proposuerint	VII.	19–23
Quando primum externis picturis dignitas Romae	VIII–X.	24–28
Ratio pingendi	XI.	29
DE PIGMENTIS PRAETER METALLICA	XII–XXXII.	30–50
De coloribus facticiis	XII.	30
De Sinopide. Med. ex ea XI	XIII.	31–32
De rubrica. De terra Lemnia. Med. ex ea VIII	XIV.	33–34
De Aegyptia terra	XV.	35
De ochra	XVI.	35
Leucophorum	XVII.	36
Paraetonium	XVIII.	36
Melinum. Med. ex eo VI	XIX.	37
Cerussa usta	XX.	38
Eretria terra. Med. ex ea VI	XXI.	38
Sandaraca	XXII.	39
Sandyx	XXIII.	40
Syriacum	XXIV.	40

Összesen: 915 adat, történet és megfigyelés

Római szerzők:

L. Piso, Antias, Verrius, M. Varro, Cornelius Nepos, Messala Rufus, Marsus a költő, Bocchus, Iulius Bassus, aki a gyógyításról görögül írt, Sextius Niger, aki ugyanígy járt el, Fabius Vestalis.

Külföldi szerzők:

Democritus, a Scepsisből való Metrodorus, Menaechmus, aki a fémművességről írt, Xenocrates, aki ugyanezt tette, Duris, aki ugyancsak, Heliodorus, aki az athéniak fogadalmi ajándékairól írt, Pasiteles, aki csodálatos alkotásokról írt, Timaeus. Akik a fémgógyászatról írtak: Nymphodorus, Iollas, Apollodorus, Andreas, Heraclides, Diagoras, Botrys, Archedemus, Dionysius, Aristogenes, Democles, Mnesides, Xenocrates, Zenon fia, Theomnestus.

XXXV. könyv

A festészet megbecslése	I.	1–3.
A képek megbecslése	II.	4–11.
Mikor jelentek meg először pajzsos képmások? Mikor helyezték el először nyilvános helyen?	III.	12.
Mikor a házakban?	IV.	13–14
A festészet kezdetei. Az egyszínű festészet. Az első festők	V.	15–16
A festmények régisége Itáliában	VI.	17–18
A római festők. Mikor szerzett tekintélyt először a festészet Rómában és milyen okokból? Kik állították ki megfestett győzelmeiket?	VII.	19–23.
Mikor szerzett tekintélyt először a külföldi festészet Rómában?	VIII–X.	24–28.
A festés módja	XI.	29.
A FESTÉKEK, KIVÉVE A FÉMALAPÚAKAT	XII–XXXII.	30–50.
A mesterséges festékek	XII.	30.
A sinope-föld. 11 belőle készült gyógyszer	XIII.	31–32.
A vörösföld. A lemnusi föld. 9 belőle készült gyógyszer	XIV.	33–34.
Az egyiptomi föld	XV.	35.
Az okker. 3 gyógyszer a vörösföldből	XVI.	35.
A leucophorum	XVII.	36.
A paraetonium	XVIII.	36.
A melusi föld. 6 belőle készült gyógyszer	XIX.	37.
Az égetett ólomfehér	XX.	38.
Az eretriai föld. 6 belőle készült gyógyszer	XXI.	38.
A bányavörös	XXII.	39.
A sandyx	XXIII.	40.
A szíriai vörös	XXIV.	40.

Atramentum	XXV.	41–43
Purpurissum	XXVI.	44–45
Indicum. Med. ex eo III	XXVII.	46
Armenium. Med. ex eo I	XXVIII.	47
Viride Appianum	XXIX.	48
Anulare	XXX.	48
Qui colores udo non inducantur	XXXI.	49
Quibus coloribus antiqui pinxerint	XXXII.	50
Quando primum gladiatorum pugnae pictae et propositae sint	XXXIII.	51–52
OPERUM ET ARTIFICUM IN PICTURA		
NOBILITATES CCCC	XXXIV–XLI.	53–149
De aetate picturae	XXXIV.	53–57
Picturae primum certamen	XXXV.	58–59
Qui penicillo pinxerint	XXXVI–XXXVII.	60–120
De auium cantu compescendo	XXXVIII.	121
Qui encausta cauterio uel cestro vel penicillo pinxerint. Quae quis primus invenerit in pictura. Quid difficillimum in pictura. De generibus picturae. Quis primus lacunaria pinxerit. Quando primum camarae pictae. Pretia mirabilia picturarum. De talento	XXXIX–XLI.	122–149
[De uestium pictura]	XLII.	150
Plastices primi inuentores	XLIII.	151–152
Quis primus ex facie imaginem expresserit	XLIV.	153
Nobilitas artificum in plastice XIV	XLV.	154–157
De figlinis operibus. De Signinis	XLVI.	158–165
TERRAE VARIETATES		
	XLVII–XLVIII.	166–169
De puluere Puteolano et aliis terrae generibus, quae in lapidem uertuntur	XLVII.	166–168
De parietibus formaceis	XLVIII.	169
De latericiis et laterum ratione	XLIX.	170–173
De sulphure et generibus eius. Med. XIV	L.	174–177
De bitumine et generibus eius. Med. XXVII	LI.	178–182
De alumine et generibus eius. Med. ex eo XXXIV	LII.	183–190
De terra Samia. Med. ex ea III	LIII.	191
Eretriae terrae genera	LIV.	192
De terra ad medicinam lauanda	LV.	193
De Chia terra. Med. ex ea III. De Selinusia. Med. ex ea III. De pnigitide. Med. ex ea IX. De ampelotide. Med. ex ea IIII	LVI.	194
Cretae ad uestium usus. Cimolia. Med. ex ea VIII. Sarda. Umbrica. Saxum	LVII.	195–198

A fekete festék	XXV.	41–43.
A bíborvörös	XXVI.	44–45.
Az indigó. 3 belőle készült gyógyszer	XXVII.	46.
Az armenium. 1 belőle készült gyógyszer	XXVIII.	47.
Az appianusi zöld	XXIX.	48.
A gyűrűszín	XXX.	48.
Mely színek nem vihetők fel nedves felületre?	XXXI.	49.
Milyen színekkel festettek a régiek?	XXXII.	50.
Mikor festettek először gladiátorküzdelmeket és állították ki?	XXXIII.	51–52.
A FESTÉSZET 405 HÍRES KÉPE ÉS MESTERE	XXXIV–XLI.	53–149.
A festészet kora	XXXIV.	53–57.
Az első festőverseny	XXXV.	58–59.
Kik festettek ecsettel?	XXXVI–XXXVII.	60–120.
A madarak énekének elfojtása	XXXVIII.	121.
Kik festettek enkausztkusan sütővassal vagy sütővéssóvel vagy ecsettel? Ki mit talált fel elsőként a festészetben? Mi a legnehezebb a festészetben? A festészet fajtáiról. Ki festett először kazettás mennyezetet? Mikor festették először a boltozatokat? Festmények csodálatos árai. A talentum	XXXIX–XLI.	122–149.
<A ruhák festése>	XLII.	150.
Az agyagplasztika első feltalálói	XLIII.	151–152.
Ki készített először arcról lenyomatot?	XLIV.	153.
A plasztika 14 híres mestere	XLV.	154–157.
Agyagból készült munkák. A signinumból készültek	XLVI.	158–165.
A KÜLÖNFÉLE FÖLDEK	XLVII–XLVIII.	166–169.
A puteoli por és más földfélék, melyek kővé alakulnak	XLVII.	166–168.
A zsaluzott falakról	XLVIII.	169.
A téglafalak és a téglakészítés	XLIX.	170–173.
A kén és fajtái. 14 belőle készült gyógyszer	L.	174–177.
A bitumen és fajtái. 27 belőle készült gyógyszer	LI.	178–182.
A timsó és fajtái. 44 belőle készült gyógyszer	LII.	183–190.
A samusi föld. 3 belőle készült gyógyszer	LIII.	191.
Az eretriai föld fajtái	LIV.	192.
A föld mosása gyógyszerkészítéshez	LV.	193.
A chiusi föld. 3 belőle készült gyógyszer. A selinusi föld. 3 belőle készült gyógyszer. A pnigitis. 9 belőle készült gyógyszer. Az ampelitis. 4 belőle készült gyógyszer	LVI.	194
Kréta használata a ruhákhoz. A cimolusi kréta. 9 belőle készült gyógyszer. A szárd kréta. Az umbriai kréta. A (kréta)szikla	LVII.	195–198.

Argentaria. Qui et quorum Liberti praepoentes	LVIII.	199–201
Terra ex Galata. Terra Clupea. Baliarica. Terra Ebusi- tana. Med. ex iis IIII	LIX.	202

Summa: Medicinae et historiae et obseruationes DCCCCVI

Ex auctoribus:

Messala oratore. Messala sene. Fenestella. Attico. M. Varrone. Verrio. Nepote Cornelio. D. Epulone. Muciano. Melisso. Vitruvio. Cassio Seuro. Longulano. Fabio Vestale.

Externis:

Qui de pictura scripserunt: Pasitele. Apelle. Melanthio. Asclepiodoro. Euphronore. Heliodoro qui anthemata Atheniensium scripsit. Metrodoro qui de architectonice scripsit. Democrito. Theophrasto. Apione grammatico. Qui de metallica medicina scripserunt: Nymphodoro. Iolla. Apollodoro. Andrea. Heraclide. Diagonora. Botrye. Archedemo. Dionysio. Aristogene. Democle. Mneside. Xenocrate Zenonis. Theomnesto.

Liber XXXVI

NATURAE LAPIDUM	<I–XIII.	1–63>
Luxuria in marmoribus. Quis primus peregrino marmore columnas habuerit Romae. Quis primus in publicis operibus ostenderit	I–III.	1–8
Qui primi laudati in marmore scalpendo et quibus temporibus. De Mausoleo Cariae. Nobilitates operum et artificum in marmore CCXXV	IV.	9–43
Quando primum marmorum in aedificiis usus	V.	44–46
Qui primi marmora secuerint et quando	VI.	47
Quis primus Romae crustauerit parietes	VII.	48
Quibus aetatibus quaeque marmora in usum uenerint Romae	VIII.	49–50
Ratio secandi marmora. De harenis quibus secantur	IX.	51–53
De Naxio. De Armenio	X.	54
De Alexandrinis marmoribus	XI.	54–58
De onyche. De alabastrite. Med. ex eis VI	XII.	59–61
De lydino, corallitico, Alabandico, Thebaico, Syenite	XIII.	62–63
DE OBELISCIS	XIV–XV.	64–74
De eo qui pro gnomone in Campo Martio est	XV.	72–74

Az ezüstkréta. Kinek és mely felszabadítottjai lettek dúsgazdagok?	LVIII.	199–201.
A galatai föld. A clupeai föld. A baleari. Az ebususi föld. 4 belőlük készült gyógyszer	LIX.	202.

Összesen: 956 gyógyszer, történet és megfigyelés

Római szerzők:

A szónok Messala, az idős Messala, Fenestella, Atticus, M. Varro, Verrius, Cornelius Nepos, D. Epulo, Mucianus, Melissus, Vitruvius, Cassius Severus, Longulanus, Fabius Vestalis.

Külföldi szerzők:

Akik a festészetéről írtak: Pasiteles, Apelles, Melanthius, Asclepiodorus, Euphronor, Heliodorus, aki az athéniek áldozati ajándékairól írt, Metrodorus, aki az építészetéről írt, Democritus, Theophrastus, a grammatikus Apion. Akik fémből készített gyógyszerekről írtak: Nymphodorus, Iollas, Apollodorus, Andreas, Heraclides, Diagoras, Botrys, Archedemus, Dionysius, Aristogenes, Democles, Mnesides, Xenocrates, Zeno fia, Theomnestus.

XXXVI. könyv

AKÖVEK TULAJDONSÁGAI	<I–XIII.	1–63.>
Fényűzés a márványfajtákban. Kinek voltak először külföldi márványból készült oszlopai Rómában? Ki helyezett el elsőként márványt középületekben?	I–III.	1–8.
Kik voltak, akik a márványfaragásban elsőként szereztek hírnevet, és mikor? Caria Mausoleumáról. 225 nevezetes márvány műalkotás és szobrász	IV.	9–43.
Mikor használtak először márványt az épületekben?	V.	44–46.
Kik vágtak először márványt és mikor?	VI.	47.
Kik vonták be először márvánnyal a falakat Rómában?	VII.	48.
Mikor és milyen márványfajták kerültek használatba Rómában?	VIII.	49–50.
A márvány vágásának módja. A homokfajtákról, melyekkel vágják	IX.	51–53.
A naxusi kő. Az armeniai kő	X.	54.
Az alexandriai kő	XI.	55–58.
Az ónix. Az alabastrites márványfajták. 6 belőlük készült gyógyszer	XII.	59–61.
A lygdinus, a coralliticus, az alabandai és a thebaei kő, a syenites	XIII.	62–63.
AZ OBELISZKEK	XIV–XV.	64–71.
Arról, ami a Mars mezőn napóráként szolgál	XV.	72–74.

OPERAMIRABILIA IN TERRIS	XVI–XXIII.	75–100
Sphinx Aegyptia. Pyramides	XVII.	77–82
Pharos	XVIII.	83
Labyrinthe	XIX.	84–93
Pensiles horti. Pensile oppidum	XX.	94
De templo Ephesiae Dianae	XXI.	95–97
Aliorum templorum admirabilia	XXII.	98
De lapide fugituo. Echo septiens resonans. Sine clauo aedificia	XXIII.	99–100
Romae miracula operum XVIII	XXIV.	101–125
De magnete lapide. Med. ex eo III	XXV.	126–130
Syrius lapis	XXVI.	130
De sarcophago siue Assio. Med. ex eo X. De chernite. De poro	XXVII–XXVIII.	131–133
De lapidibus osseis. De palmatis. De Taenariis. De Coranis. De nigris marmoribus	XXIX.	134–135
De molaribus lapidibus. Pyrites. Med. ex eo VII	XXX.	136–138
Ostracites. Med. ex eo IIII. Amiantus. Med. ex eo II	XXXI.	139
Geodes. Med. ex eo III	XXXII.	140
Melitinus. Med. ex eo VI	XXXIII.	140
Gagates. Med. ex eo VI	XXXIV.	141–142
Spongites. Med. ex eo II	XXXV.	143
Phrygius	XXXVI.	143
Haematites. Med. ex eo V. Schistos. Med. ex eo VII	XXXVII.	144–145
Androdamas. Med. ex eo II. Arabicus. Miltites siue hepatitis. Anthracites	XXXVIII.	146–148
Aëtites. Taphiusius. Callimus	XXXIX.	149–151
Samius. Med. ex eo VIII	XL.	152
Arabus. Med. ex eo II	XLI.	153
De pumice. Med. ex eo VIII	XLII.	154–156
De mortariis medicinalibus et aliis. Etesius lapis. Chazius	XLIII.	157–158
Siphnius. Lapidés molles	XLIV.	159
Lapidés speculares	XLV.	160–162
Phengites	XLVI.	163
De cotibus	XLVII.	164–165
De tophis	XLVIII.	166–167
De silicum natura	XLIX.	168–169
De reliquis ad structuram lapidibus	L.	170
Genera structurae	LI.	171–172
De cisternis	LII.	173
De calce	LIII.	174
Harenae genera. Mixtura harenae at calcis	LIV.	175

A FÖLD CSODÁLATOS ALKOTÁSAI	XVI–XXIII.	75–100.
Az egyiptomi szfinx. A piramisok	XVII.	77–82.
A Pharos	XVIII.	83.
A labirintusok	XIX.	84–93.
Függőkertek. Függővárosok	XX.	94.
Az ephesusi Diana-templom	XXI.	95–97.
Más templomok csodái	XXII.	98.
A szökevénykő. A hétszer visszaverődő visszhang. Szög nélküli építmények	XXIII.	99–100.
Róma 18 csodája	XXIV.	101–125.
A mágnesevaskő. 3 belőle készült gyógyszer	XXV.	126–130.
A syrusi kő	XXVI.	130.
A szarkofágkő, avagy az assusi kő. 10 belőle készült gyógyszer. A chernites. A porus	XXVII–XXVIII.	131–133.
A csontkövek. A pálma mintájú kövek. A taenarusiak. A coraiak. A fekete márványok	XXIX.	134–135.
A malomkövek. A piritek. 7 belőlük készült gyógyszer	XXX.	136–138.
Az ostracitok. 4 belőlük készült gyógyszer. Az ami- ant. 2 belőle készült gyógyszer	XXXI.	139.
A geodes. 3 belőle készült gyógyszer	XXXII.	140.
A mézkeő. 6 belőle készült gyógyszer	XXXIII.	140.
A gagátok. 6 belőlük készült gyógyszer	XXXIV.	141–142.
A spongites. 2 belőle készült gyógyszer	XXXV.	143.
A phryg kő	XXXVI.	143.
A hematit, 5 belőle készült gyógyszer. A schistos. 7 be- lőle készült gyógyszer	XXXVII.	144–145.
Az androdamas. 2 belőle készült gyógyszer. Az arábiai kő. A miltites, avagy hepatitis. Az antracitok	XXXVIII.	146–148.
Az aetites. A taphiusai kő. A callimus	XXXIX.	149–151.
A samusi kő. 8 belőle készült gyógyszer	XL.	152.
Az arábiai kő. 2 belőle készült gyógyszer	XLI.	153.
A tajtékkő. 9 belőle készült gyógyszer	XLII.	154–156.
A gyógyászatban és máshol használt mozsarak. Az etesiai kő. A chalazius	XLIII.	157–158.
A siphnusi kő. Lágycövek	XLIV.	159.
A csillámkövek	XLV.	160–162.
A világító kő	XLVI.	163.
A köszörűkövek	XLVII.	164–165.
A tufák	XLVIII.	166–167.
A silex természete	XLIX.	168–169.
A falazáshoz használt egyéb kövek	L.	170.
A falak fajtái	LI.	171–172.
A ciszternák	LII.	173.
A mész	LIII.	174.
A homokfajták. A homok és a mész keveréke	LIV.	175.

Vitia structurae. De tectoriis	LV.	176–177
De columnis. Genera columnarum	LVI.	178–179
Med. ex calce V	LVII.	180
De maltha	LVIII.	181
De gypso	LIX.	182–183
DE PAVIMENTIS	LX–LXIV.	184–189
Asarotos oecos	LX.	184
Quod primum pauimentum Romae	LXI.	185
De subdialibus pauimentis	LXII.	186–187
Graecanica pauimenta	LXIII.	188
Quando primum lithostrota. Quando primum camarae uitreae	LXIV.	189
Origo uitri	LXV.	190–191
Genera eius et ratio faciendi	LXVI.	192–195
De Obsianis	LXVII.	196–199
Miracula ignium	LXVIII.	200–201
Medicinae ex igni et cinere III	LXIX.	202–203
Prodigia foci	LXX.	204

Summa: medicinae ex iis LXXXVIII: ad serpentes III, bestiarum morsus, ad uenena, caput, oculos, epinyctidas, dentes, dentifricia, fauces, strumas, stomachum, iocinera, pituitam, testes, uesicam, calculos, panos, haemorrhoidas, podagras, sanguini sistendo, sanguinem reicientibus, luxata, phreneticos, lethargicos, comitiales, melancholicos, uertigines, ulcera, uulnera urenda, secanda, conuulsa, contusa, maculas, usta, phthisin, mammas, muliebria uitia, carbunculos, pestilentia.

Summa omnis: Res et historiae et obseruationes CCCCXXXVIII

Ex auctoribus:

M. Varrone. C. Galba. Cincio. Muciano. Nepote Cornelio. L. Pisone. Q. Tuberone. Fabio Vestale. Annio Fetiale. Fabiano. Seneca. Catone censorio. Vitruuio.

Externis:

Theophrasto. Pasitele. Iuba rege. Nicandro. Sotaco. Sudine. Alexandro polyhistoro. Apione Plistonice. Duride. Herodoto. Euhemero. Aristagora. Dionysio. Artemidoro. Butorida. Antisthene. Demetrio. Demotele. Lycea.

Libri XXXVII

Origo gemmarum	I.	1–2
De Polycratis tyranni gemma	II.	3–4
De Pyrrhi regis	III.	5–8

A falazás hibái. A vakolatok	LV. 176–177.
Az oszlopok. Az oszlopfajták	LVI. 178–179.
5 gyógyszer mészből	LVII. 180.
A maltha	LVIII. 181.
A gipsz	LIX. 182–183.
APADOZATOK	LX–LXIV. 184–189.
A takarítatlan étkező	LX. 184.
Az első padozatok Rómában	LXI. 185.
A szabad ég alatti padozatok	LXII. 186–187.
Görög padozatfajták	LXIII. 188.
Az első kövekkel kirakott padlók. Az első üveggel kirakott boltozatok	LXIV. 189.
Az üveg eredete	LXV. 190–191.
Az üveg fajtái és készítési módja	LXVI. 192–195.
Az obszidián	LXVII. 196–199.
A tűz csodái	LXVIII. 200–201.
3 tűzből és hamuból készített gyógyszer	LXIX. 202–203.
A tűzhely csodajelei	LXX. 204.

Összesen: 89 ezekből készült gyógyszer: kígyók ellen 3, vadállatok harapására, mérgek ellen, fejre, szemre, éjjeli himlőre, fogakra, fogporként, torokra, görvélyre, gyomorra, májra, váladék ellen, herére, hólyagra, kövekre, mirigyduzzanatokra, aranyérre, lábköszvényre, vérzés megállítására, vért hányóknak, ficamokra, elmeháborodottaknak, álmokórságra, nyavalyatörősöknek, búskomorságban szenvedőknek, szédülésre, fekélyekre, sebek égetésére és kivágására, göröcsökre, zúzódásokra, foltokra, égésekre, sorvadásra, emlőre, női betegségekre, bőrgennyesedésre, ragályokra.

Mindösszesen: 434 adat, történet és megfigyelés

Római szerzők:

M. Varro, C. Galba, Cincius, Mucianus, Cornelius Nepos, L. Piso, Q. Tubero, Fabius Vestalis, Annius Fetialis, Fabianus, Seneca; Cato, a censor; Vitruvius.

Külföldi szerzők:

Theophrastus, Pasiteles, Iuba király, Nicander, Sotacus, Sudines, Alexander Polyhistor, Apion Plistonices, Duris, Herodotus, Euhemerus, Aristagoras, Dionysius, Artemidorus, Butoridas, Antisthenes, Demetrius, Demoteles, Lyceas.

XXXVII. könyv

A drágakövek eredete	I. 1–2.
Polycrates tyrannus drágaköve	II. 3–4.
A Pyrrhus királyé	III. 5–7.

Qui scalptores optimi Nobilitates scalpturae	IV.	8-10
Quae prima Romae dactylithece	V.	11
Gemmae in Pompei Magni triumpho translatae	VI.	12-17
Quando primum myrrhina inuecta Luxuria circa ea	VII.	18-20
Natura eorum	VIII.	21-22
De crystallo	IX.	23-26
Medicina ex eo. Luxuria in crystallo	X.	27-29
De sucino	XI.-XII.	30-51
Quae mentiti sint auctores de eo	XI.	30-46
Gen. eius VII. Med. ex his	XII.	47-51
Lyncurium. Med. II.	XIII.	52-53
De adamante siue anancite. Gen. adamantis VI. Med. II.	XIV-XV.	54-61
De smaragdis	XVI-XIX.	62-75
Gen. eorum XII	XVII.	65-66
Vitia eorum	XVIII.	67-73
Tanos gemma Chalcosmaragdo	XIX.	74-75
De beryllis. Genera eorum VIII. Vitia eorum	XX.	76-79
De opalis. Genera eorum VII	XXI.	80-82
Vitia eorum et experimenta	XXII.	83-84
De sardonyche Gen. eius... Vitia eius	XXIII.	85-89
De onyche. Gen. eius...	XXIV.	90-91
De carbunculis	XXV-XXVI.	92-98
Gen. eorum XII	XXV.	92-97
Vitia eorum et experimenta	XXVI.	98
Anthracites	XXVII.	99
Sandrastros. Sandaresus	XXVIII.	100-102
Lychnis. Gen. eius IV	XXIX.	103
Carchedonia	XXX.	104
Sarda. Gen. eius V	XXXI.	105-106
De topazo. Gen. eius II	XXXII.	107-109
De callaina	XXXIII.	110-112
De prasio. Gen. eius III	XXXIV.	13
Nilios	XXXV.	114
Molochitis	XXXVI.	114
De iaspide. Gen. eius XVII. Vitia eorum	XXXVII.	115-118
De cyano. Gen. eius III.	XXXVIII.	119
De sappiro	XXXIX.	120
Amethystos. Gen. eius V. Socondion. Sapenos. Pharani- tis. Aphrodites blepharon siue anteros siue paederos	XL.	121-124
Hyacinthos	XLI.	125
De chrysolitho. Gen. eius IIII	XLII.	126

A legjobb metszők. A metszés kiválóságai	IV.	8–10.
Az első drágakőgyűjtemény Rómában	V.	11.
A Pompeius Magnus diadalmenetében felvonultatott drágakövek	VI.	12–17.
Mikor hoztak be először folyópát edényt? A körülötte kialakult fényűzés	VII.	18–20.
Ezek természete	VIII.	21–22.
A hegyikristály	IX.	23–26.
A belőle készült gyógyszer. A hegyikristály fényűzése	X.	27–29.
A borostyánkő	XI–XII.	30–51.
Mit hazudtak róla az írók?	XI.	30–46.
7 fajtája. A belőlük készült gyógyszerek	XII.	47–51.
A hiúzok. 2 belőle készült gyógyszer	XIII.	52–53.
A gyémánt vagy anancites. A gyémánt 6 fajtája. 2 belőlük készült gyógyszer	XIV–XV.	54–61.
A smaragdok	XVI–XIX.	62–73.
12 fajtája	XVII.	65–66.
Hibáik	XVIII.	67–73.
A tanos. A chalcosmaragd	XIX.	74–75.
A berillek. 8 fajtájuk. Hibáik	XX.	76–79.
Az opálok. 7 fajtájuk	XXI.	80–82.
Hibáik és próbáik	XXII.	83–84.
A szárdónix. Fajtái. Hibái	XXIII.	85–89.
Az ónix. Fajtái	XXIV.	90–91.
A karbunkulusok	XXV–XXVI.	92–98.
12 fajtája	XXV.	92–97.
Hibáik és próbáik	XXVI.	98.
Az antracit	XXVII.	99.
A sandastros. A sandaresus	XXVIII.	100–102.
A lychnis. 4 fajtája	XXIX.	103.
A carchedonius	XXX.	104.
A szárd. 5 fajtája	XXXI.	105–106.
A topáz. 2 fajtája	XXXII.	107–109.
A callaina	XXXIII.	110–112.
A prasem. 3 fajtája	XXXIV.	113.
A nilios	XXXV.	114.
A malachit	XXXVI.	114.
A jáspis. 17 fajtája. Hibáik	XXXVII.	115–118.
A cyanos. 3 fajtája	XXXVIII.	119.
A zafír	XXXIX.	120.
Az ametiszt. 5 fajtája. A socondion. A sapenos. A pharanitis. A Venus-szemhéj, vagy anteros, vagy paederos	XL.	121–124.
A hiacint	XLI.	125.
A krizolit. 4 fajtája	XLII.	126.

De chryselectro	XLIII.	127
Leucochrysos. Gen. eius III	XLIV.	128
Melichrysi, xuthi	XLV.	128
Paederos siue sangenon siue syenites	XLVI.	129–130
Asteria	XLVII.	131
Astrion	XLVIII.	132
Astriotes	XLIX.	133
Astolos	L.	133
Ceraunia. Gen. eius IIII. Baetuli	LI.	134–135
Iris	LII.	136–138
Leros	LIII.	138
Achatae. Gen. eorum XIII. Acopos. Med. ex ea... Alabstrites. Med. ex ea... Alectoriae. Androdamas. Argyrodamas. Antipathes. Arabica. Aromatites. Asbestos. Aspisates. Atizoe. Augites. Amphidanes siue chrysocolla. Aphrodisiaca. Apsyctos. Aegyptilla	LIV.	139–148
Balanitae. Batrachitis, Baptes. Beli oculus. Belus. Ba- roptenus siue baripe. Botryitis. Bostrychitis. Bu- cardia. Bronteia. Boloe	LV.	149–150
Cadmitis. Callais. Capnites. Cappadocia. Callaica. Catochitis. Catopritis. Cepitis siue cepolatitis. Ceramitis. Cinaediae. Ceritis. Circos Corsoides. Corallachates. Corallis. Crateritis. Crocallis. Cytitis. Chalcophonos. Chelidoniae. Chelonitis. Chloritis. Choaspitis. Chrysolampis. Chrysopis. Cetionides	LVI.	151–156
Daphnea. Diadochos. Diphyes. Dionysias. Dracontias	LVII.	157–158
Encardia siue enariste. Enorchis. Exhebenus. Erythallis. Erotylos siue amphicomos siue hieromnemon. Eumeces. Eumitres. Eupetalos. Eureos. Eurotias. Eusebes. Epimelas	LVIII.	159–161
Galaxias. Galactitis siue leucogaea siue leucographitis siue synechitis. Gallaica. Gassinnade. Glossopetra. Gorgonia. Goniaea	LIX.	162–164
Heliotropion. Hephaestitis. Hermu aedoeon. Hexecon- talithos. Hieracites. Hammitis. Hammonis cornu. Hormiscion. Hyaeniae. Haematitis. Menui siue xuthos	LX.	165–169
Idaei dactyli. Icterias. Iouis gemma siue drosolithos. Indicae. Ion	LXI.	170

A chryselectros	XLIII.	127.
A leucochrysos. 3 fajtája	XLIV.	128.
A melichrysusok, a xuthosok	XLV.	128.
A paederos, vagy sangenon, vagy syenei kő	XLVI.	129–130.
Az asteria	XLVII.	131.
Az astrion	XLVIII.	132.
Az astriotes	XLIX.	133.
Az astolos	L.	133.
A ceraunia. 4 fajtája. A baetylos	LI.	134–135.
Az iris	LII.	136–138.
A leros	LIII.	138.
Az achátok. 14 fajtája. Az acopos. Belőle készült gyógyszer... Az alabastritis. Belőle készült gyógyszer... Az alectoriák. Az androdamas. Az argyrodamas. Az antipathes. Az arábiai kő. Az aromatitis. Az asbestos. Az aspisatis. Az atizoe. Az augitis. Az amphidanes vagy krizokolla. Az aphrodisiaca. Az apsyctos. Az aegyptilla	LIV.	138–148.
A balanitesek. A batrachites. A baptes. A Belus szeme. A baroptenus vagy baripe. A botryitis. A bostrychitis. A bucardia. A brontea. A bolosok	LV.	149–150.
A cadmitis. A callais. A capnitis. A cappadociai kő. A callaica. A catochitis. A catoptritis. A cepitis vagy cepolatitis. A ceramitis. A cinaediák. A ceritis. A circos. A corsoides. A korallachát. A corallis. A crateritis. A crocallis. A cyitis. A chalcophonos. A chelidoniák. A cheloniák. A chelonitis. A chloritis. A choaspitis. A chrysolampis. A chrysopis. A cetionides	LVI.	151–156.
A daphnea. A diadochos. A diphyes. A dionysias. A dracontias	LVII.	157–158.
Az encardia vagy enariste. Az enorchis. Az exhebenus. Az erythallis. Az erotylos vagy ampicomos vagy hieromnemon. Az eumeces. Az eumitres. Az eupetalos. Az eureos. Az eurtias. Az eusebes. Az epimelas	LVIII.	159–161.
A galaxias. A galactitis, vagy leucogaea, vagy leucographitis, vagy synechitis. A gallaica. A gassinade. A glossopetra. A gorgonia. A goniaea	LIX.	162–164.
A heliotrop. A hephaestidis. A hermuaedoeon. A hexcontalithos. A hieracitis. A hammitis. A Hammon szarva. A hormiscion. A hyaeniák. A hematit. A menui vagy xuthos	LX.	165–169.
Az idai ujjak. Az icterias. Iuppiter köve vagy drosolithos. Az indiai kövek. Az ion kő	LXI.	170.

Lepidotis. Lesbia. Leucophtalmos. Leucopocilos. Libanochrus. Limoniates. Liparea. Lysimachos. Leucochrysos	LXII.	171–172
Memnonia. Media. Meconitis. Mithrax. Morochthos. Mormorion siue promnion siue Alexandrion. Myr- rhitis. Myrmecias. Myrsinitis. Mesoleucos. Meso- melas	LXIII.	173–174
Nasamonitis. Nebritis. Nipparena	LXIV.	175
Oica. Ombria siue notia. Onocardia. Oritis siue sideri- tis. Ostracias siue ostracitis. Ostritis. Ophicardelos. Obsiana	LXV.	176–177
Panchrus. Pangonus. Paneros siue panerastos. Pon- ticae. Gen. III. Phloginos siue chrysitis. Phoeni- citis. Phycitis. Perileucos. Paeanitis siue gaeanis	LXVI.	178–180
Solis gemma. Sagda. Samothracia. Sauritis. Sarcitis. Selenitis. Sideritis. Sideropocilos. Spongitis. Syno- dontitis. Syrtitis. Syringitis	LXVII.	181–182
Trichrus. Thelyrrhizos. Thelycardios siue mucul. Thracia. Gen. III. Tephritis. Tecolithos	LXVIII.	183–184
Veneris crines. Veientana	LXIX.	184
Zathene. Zamilampis. Zoraniscaea	LXX.	185
Hepatitis. Steatitis. Adadu nephros. Adadu ophthal- mos. Adadu dactylos. Triophthalmos	LXXI.	186
Carcinias. Echites. Scorpitis. Scaritis. Triglitis. Aegophthalmos. Hyophthalmos. Geranitis. Aetites. Myrmecitis. Cantharias. Lycophthalmos. Taos. Ti- mictonia	LXXII.	187
Ammochrysos. Cenchrates. Dryites. Cissitis. Narcis- sites. Cyamias. Pyren Phoenicitis Chalazias. Pyritis. Polyzonos. Astrapaea. Phlogitis. Anthracitis. Eny- gros. Polythrix. Leontios. Pardalios. Drosolithos. Melichrus. Melichloros. Crocias. Polias. Spartopo- lia. Rhoditis. Melitis. Chalcitis. Sycitis. Bostrychi- tis. Chernites. Anancitis. Synochitis. Dendritis	LXXIII.	188–192
Cochlides	LXXIV.	193–195
De figura gemmarum	LXXV.	196–197
Ratio probandi	LXXVI.	198–200
Comparatio naturae per terras. Comparatio rerum per pretia	LXXVII.	201–203

Summa: Res et historiae et obseruationes MCCC

A lepidotis. A lesbias. A leucophthalmos. A leucopoe- cilos. A libanochrus. A limoniatis. A liparea. A lysimachos. A leucochrysos.	LXII. 171–172.
A memnonia. A media. A meconitis. A mithrax. A morochthos. A mormorion, vagy promnion, vagy alexandrión. A myrrhitis. A myrmecias. A myrsinitis. A mesoleucos. A mesomelas	LXIII. 173–174.
A nasamonitis. A nebritis. A nipparena	LXIV. 175.
Az oica. Az ombria vagy notia. Az onocardia. Az oritis vagy sideritis. Az ostracias vagy ostracitis. Az ostritis. Az ophicardelos. Az obszidián	LXV. 176–177.
A panchrus. A pangonus. A paneros vagy panerastos. A pontusi kövek. 4 fajtája. A phloginos vagy chrysitis. A phoenicitis. A phycitis. A perileucos. A paeantitis vagy gaeanis	LXVI. 178–180.
A nap drágaköve. A sagda. A samothracia. A sauritis. A sarcitis. A selenitis. A sziderit. A sideropoeecilos. A spongitis. A synodontitis. A syrtitis. A syringitis	LXVII. 181–182.
A trichrus. A thelyrrhizos. A thelycardios vagy mucul. A thrák kő 3 fajtája. A thephritis. A tecolithos	LXVIII. 183–184.
A Venus fűrtjei. A veientana	LXIX. 184.
A zathene. A zamilampis. A zoraniscaea	LXX. 185.
A hepatitis. A szteatit. Adad veséje. Adad szeme. Adad uja. A triophthalmos	LXXI. 186.
A carcinias. Az echitis. A scorpitis. A scaritis. A triglitis. Az aegophthalmos. A hyophthalmos. A geranitis. Az aetitis. A myrmecitis. A cantharias. A lycophthalmos. A taos. A timictionia	LXXII. 187.
Az ammochrysos. A cenchritis. A dryitis. A cissitis. A narcissitis. A cyamias. A pyren. A phoenicitis. A chalazias. A pirit. A polyzonos. Az astrapaea. A phlogitis. Az antracit. Az enygros. A polythrix. A leontios. A pardalios. A drosolithos. A melichrus. A melichloros. A crocias. A polias. A spartopolia. A rhoditis. A melitis. A chalcitis. A sycitis. A bostrychitis. A chernitis. Az anancitis. A synochitis. A dendritis	LXXIII. 188–192.
A cochlisok	LXXIV. 193–195.
A drágakövek alakja	LXXV. 196–197.
Próbájuk módja	LXXVI. 198–200.
A természet összevetése földrészenként. A dolgok összevetése értékük alapján	LXXVII. 201–205.

Összesen: 1300 adat, történet és megfigyelés

Ex auctoribus:

M. Varrone. Actis triumphorum. Maecenate. Iaccho. Cornelio Boccho.

Externis:

Iuba rege. Xenocrate Zenonis. Sudine. Aeschylo. Philoxeno. Euripide. Nicandro. Satyro. Theophrasto. Charete. Philemone. Demonstrato. Zenothemi. Metrodoro. Sotaco. Pythea. Timaeo Siculo. Nicia Theochrestro. Asaruba. Mnasea. Theomene. Ctesia. Mithridate. Sophocle. Archelao rege. Callistrato. Democrito. Ismenia. Olympico. Alexandro polyhistore. Apione. Oro. Zoroastre. Zachalia.

Római szerzők:

M. Varro, diadalmenetek jegyzőkönyvei, Maecenas, Iacchus, Cornelius Bocchus.

Külföldi szerzők:

Iuba király, Xenocrates, Zeno fia, Sudines, Aeschylus, Philoxenus, Euripides, Nicandrus, Satyrus, Theophrastus, Chares, Philemon, Demostratus, Zenothemis, Metrodorus, Sotacus, Pytheas, Timaeus Siculus, Nicias, Theochrestus, Asaruba, Mnaseas, Theomenes, Ctesias, Mithridates, Sophocles, Archelaos király, Callistratus, Democritus, Ismenias, Olympicus, Alexander Polyhistor, Apion, Orus, Zoroaster, Zachalias.